

Ainetunnistus, lainsäädännön haasteet ja ratkaisuehdotukset

Esityksen pääkohdat

- Muunto-hanke ja lainsäädännön haasteet
- Ehdotuksia miten lainsäädäntöä voisi täydentää
- Vaihtoehtoiset ratkaisumallit lainsäädännön asettamiin haasteisiin
- Vaihtoehtoisten ratkaisumallien soveltuvuus Suomeen
- Miksi ratkaisuja ei pidä jäädä odottamaan

Muunto-hanke ja lainsäädännön haasteet

- Muunto-hankkeen keskeisenä tarkoituksena oli selvittää haittoja vähentävän ainetunnistustoiminnan perustamisedellytyksiä
- Lähdimme tutustumaan muiden maiden malleihin ja opimme, että ainetunnistustoimintaa on ainakin kolmessatoista Euroopan maassa ja toteutustavat monenkirjavia
- Asetimme riman korkealle ja otimme tavoitteeksi mahdollisimman korkeatasoiset laboratorioanalyysit

Muunto-hanke ja lainsäädännön haasteet

- Korkeatasoiset laboratorioanalyysit vaativat huumausainenäytteen vastaanottamista ja kuljettamista laboratorioon, mikä taas vaatii huumausainelain mukaista käsittelylupaa
- Käsittelyluvan voi lain mukaan saada lähinnä tieteellistä tutkimusta varten, mutta emme voineet saada käsittelylupaa Kadulta labraan –tutkimusta varten, koska tiedustelujemme mukaan sellaista ei voi saada laittomilta markkinoilta peräisin oleviin aineisiin
- Laissa ei suoraan sanota näin, vaan ongelma liittyy ymmärtääksemme sen tyyppisiin asioihin, ettei laittomasta aineesta voisi tehdä vaaditun kaltaista kirjanpitoa (valtioneuvoston asetus huumausaineiden valvonnasta 548/2008) ja lakia on vaikea tulkita ainetunnistuksen eduksi

Ehdotus miten lainsäädäntöä voisi täydentää

- Käsittelylupa on huumausainelain alla, joten täydennyksiä pitäisi tehdä huumausainelakiin
- Jotta lakia voitaisiin myös tulkita haittoja vähentävän työn eduksi, pitäisi lain tarkoituksiksi määritellä huumeiden tuonnin, viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäisemisen lisäksi haittojen vähentäminen
- Määriteltävä mitä haittoja vähentävällä työllä tarkoitettaisiin huumausainelaissa
- Käsittelyluvan kriteerien ja valvonta-asetuksen täydentäminen

Ehdotus miten lainsäädäntöä voisi täydentää

- Edellä mainittujen minimivaatimusten lisäksi huumauslakia voitaisiin täydentää niin, ettei rikoskontrollipainotteisuus rajoittaisi uusien haittojen vähentämisen keinojen kokeilemistä
- Haittojen vähentäminen on lisättävä yleiskiellon poikkeuksien listaan
- Lisättävä mahdollisuus hakea poikkeuslupaa yleiskiellon rajoittamisesta haittoja vähentävän päihdetyön yhteydessä käytön ja vähäisen hallussapidon osalta (kuten Tanskassa valvottujen käyttötilojen osalta)
- Lisättävä mahdollisuus luovuttaa hävitettäväksi meneviä takavarikoituja huumausaineita tieteelliseen tutkimukseen

Muiden maiden ratkaisumallit



Muiden maiden ratkaisumallit

- 1992 Alankomaissa *The Drug and Information Monitoring System (DIMS)*
- 1996 Belgiassa *Modus Vivendi*
- 1997 Espanjassa *Energy Control*
- 1997 Itävallassa *ChEckiT!*
- 1998 Sveitsissä *Rave It Safe* ja muita
- 1999 Ranskassa *Système d'identification national des toxiques et substances (SINTES)* ja *XBT-verkosto*
- 2006 Portugalissa *CHECK!N*
- 2006 Sloveniassa *DrogArt* ja muita
- 2013 Isossa-Britanniassa *The Loop* ja *Wedinos*
- 2014 Luxemburgissa *DUCK*
- 2016 Italiassa *BAONPS/Neuttravel*
- 2017 Tanskassa *Mændenes Hjem*
- 2017 Puolassa *SIN Lab*

Muiden maiden ratkaisumallit

- Toimijoilla virallinen lupa näytteiden käsittelyyn
 - Alankomaissa ja Itävallassa (jatkuva seurantatutkimus)
- Näytteiden käsittely turvattu tekemällä yhteistyötä poliisin kanssa
 - Sloveniassa <2017
 - Isossa-Britanniassa (Misuse of Drugs Act, Section 5)
- Analyysi tehdään menetelmällä, joka ei edellytä näytteen haltuunottoa
 - Italiassa ja Kanadassa
- Hallussapitoa ei katsota lain tarkoittamaksi rikokseksi, koska ainetunnistus on linjassa huumausainelainsäädännön tarkoituksen kanssa
 - Tanskassa (lisäksi käyttötiloja koskeva poikkeus yleiskieltoon)
 - Sloveniassa 2017 ≤

Soveltuisiko muut ratkaisumallit Suomeen?

- Näkemys, että Suomessa ainetunnistus vaatii lainsäädännön muutoksen, vaikuttaa perustuvan vain yhteen malliin järjestää ainetunnistustoiminta ja muita malleja ei olla vielä selvitetty
- Virallinen käsittelylupa ja mahdollisimman korkeatasoiset laboratorioanalyysit ovat tärkeitä tavoitteita parhaaseen mahdolliseen ainetunnistustoimintaan, mutta Kadulta labraan –tutkimus osoittaa, että kehitystyössä voidaan päästä alkuun luovilla ratkaisuilla
- Voitaisiinko Suomessa tehdä ainetunnistusta yhteistyössä takavarikkoon oikeutettujen viranomaisten kanssa?
- Voitaisiinko kokeilla, miten Suomeen sopisi analyysimenetelmät, jotka eivät edellytä näytteen haltuunottoa?

Yhteistyö lainvalvonnan kanssa?

- Huumausaineita käyttävät henkilöt ovat useiden sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaina ja toisinaan henkilökunnan haltuun päätyy asiakkailta peräisin olevia huumausaineita, joidenka hallussapitoon henkilökunnalla ei ole oikeutta. Tämä ongelma on lainsäädännössä jo ratkaistu:
- ***Huumausainelaki 8 § Luovuttamisvelvollisuus***
Joka on saanut haltuunsa huumausainetta olematta sen hallussapitoon oikeutettu, on velvollinen luovuttamaan sen viipymättä poliisille taikka tulli- tai rajavartiolaitosviranomaiselle.
- Tyypillisesti henkilökunta ottaa oletetun huumausaineen talteen, ilmoittaa asiasta poliisille ja poliisi tulee takavarikoimaan huumausaineen. On siis mahdollista pitää huumausainetta hallussa siitä syystä, että on velvollisuus luovuttaa se poliisille. Ainetta ei saa tuhota, jättää maastoon tai jätteenkeräykseen tai luovuttaa muulle kuin mainituille viranomaisille.

Yhteistyö lainvalvonnan kanssa?

- Jos aine on peräisin hoito- tai asiakassuhteessa olleelta/olevalta henkilöltä, niin hänen tietojaan ei korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (KHO:2018:93) mukaisesti kuulu luovuttaa poliisille aineen takavarikoimisen yhteydessä. Poliisi tekee takavarikon ilman, että asiassa voidaan kohdistaa esitutkintaa keneenkään henkilöön.
- Voisiko poliisi viedä takavarikoidun aineen laboratorioon, jossa sen koostumus tutkittaisiin ja tulokset annettaisiin poliisille ja poliisi antaisi tiedon edelleen palveluun, josta aine takavarikoitiin?

Yhteistyö lainvalvonnan kanssa?

- ***Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 24 § Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat***

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

3) poliisille ... esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saadut ja laaditut asiakirjat ... kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen

- Eli poliisin esitutkintaa varten saadut ja laaditut asiakirjat on pidettävä salaisina, kunnes asia on jätetty sikseen. Poliisin saamat laboratoriotulokset eivät olisi salassapidettäviä enää sitten, kun esitutkinta on lopetettu, jolloin tulokset voisi luovuttaa sinne palveluun, josta aine takavarikoitiin.

Yhteistyö lainvalvonnan kanssa?

1. Toimipiste ottaa anonyymisti vastaan näytteitä, jotka ovat oletetusti huumausaineita
2. Ilmoitetaan poliisille, että toimipisteen haltuun on tullut oletettuja huumausaineita
3. Poliisi hakee aineet takavarikkoon esim. kerran kuukaudessa ja vie ne sovitusti laboratorioon
4. Laboratorio ilmoittaa tuloksen poliisille
5. Esitutkinta lopetetaan, koska ketään ei voida epäillä tai syyttää rikoksesta
6. Esitutkinnan asiakirjat tulevat julkisiksi, jolloin poliisi voi luovuttaa analyysitulokset eteenpäin

Yhteistyö lainvalvonnan kanssa?

- Poliisipäällikkö Mike Barton avustaa The Loopin Guy Jonesia ainetunnistuksessa, St Nicolas Church, Durham, joulukuu 2018.



Analyysimenetelmät, jotka eivät edellytä aineen haltuunottamista

- Italiassa ainetunnistukseen käytetään RAMAN-spektroskopiaan perustuvaa TruNarc-laitetta
- Huumausainenäyte voi olla asiakkaan kädessä, lasi- tai muovipakkauksen sisällä ja hän tai henkilökunnan edustaja painaa analyysilaitteen pakkausta vasten. Henkilökunnan ei tarvitse ottaa ainetta haltuunsa.



Analyyssimenetelmät, jotka eivät edellytä aineen haltuunottamista

- Valmistajan mukaan ainakin 35:ssä maassa lainvalvontaviranomaiset käyttävät TruNarc-laitetta eräänlaisena pikatestinä
- Lainvalvonnalle riittää tieto, että aine on laitonta mutta haittoja vähentävään ainetunnistukseen tarvitaan yksityiskohtaisempaa tietoa



Analyysimenetelmät, jotka eivät edellytä aineen haltuunottamista

- Fourier-transform infrared spectroscopy eli FTIR-analyysi
- Ensisijaisena analyysimenetelmänä Isossa-Britanniassa, Tanskassa ja Kanadassa
- Täydentävänä menetelmänä Alankomaissa ja Sloveniassa



Analyyssimenetelmät, jotka eivät edellytä aineen haltuunottamista

- Monipuolisempia tuloksia kuin TruNarc-laitteella
- Asiakas voi laittaa näytteen lukupinnalle ja ottaa sen siitä pois
- Henkilökunnan ei tarvitse ottaa ainetta haltuunsa



Analyyssimenetelmät, jotka eivät edellytä aineen haltuunottamista

- Soveltuisi paremmin ei-psykoaktiivisten jatkeaineiden tunnistamiseen kuin jäämänäyteanalyysi
- Suuntaa-antavaa tietoa aineosien pitoisuuksista. Ainetta oltava näytteessä vähintään 10 %, jotta se voidaan tunnistaa.
- Voisi täydentää saman aineen säilyttämiseen käytetyn pussin jäämäanalyysiä



Miksi ratkaisuja ei pidä jäädä odottamaan



Pillerien testauksen huomattava etu on se, että se näyttäytyy tällä hetkellä miltei ainoana keinona saada kontakti synteettisten päihteiden käyttäjiin ja käyttökulttuuriin. Tämä on tärkeä mahdollisuus niin päihteidenkäytön ennaltaehkäisyyn, käytön haittojen vähentämisen kuin seurannan ja tutkimuksenkin kannalta. Näin ollen myös Suomessa kannattaa useista lainsäädännöllisistä, poliittisista ja käytännön vaikeuksista huolimatta pohtia pillerin testauksen mahdollisuuksia osana monimuotoista huumetyötämme.

Pauliina Seppälä
tutkija, Stakes




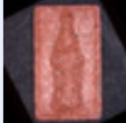
Miksi ratkaisuja ei pidä jäädä odottamaan

Huumekokeilu johti Annin, 19, kuolemaan toisen pinkin ekstaasitabletin jälkeen – isosisko varoittaa: "Elämä todellakin voi päättyä jo yhteen kokeiluun"

JULKAISTU 22.12.2018 06:17 (PÄIVITETTY 22.12.2018 21:57)

Huumausaine ekstaasin eli MDMA:n käyttö yleistyy Suomessa. Erilaisina pillereinä ja jauheina myytävällä aineella tavoitellaan hyvää oloa, mutta se voi johtaa jopa kuolemaan. Näin kävi Rovaniemellä viime vuoden toukokuussa.

Miksi ratkaisuja ei pidä jäädä odottamaan

Sample Photo	Sample Name ⁱ	Active Contents ⁱ		Date Published ⁱ	Date Tested ⁱ	Location
		Substance	Ratio / Amounts ⁱ			
	Coca Cola	• MDMA	• 214.3 mg	Jul 27, 2018	Jul 24, 2018	Zurich, Switzerland
	Coca Cola	• MDMA	• 144.8 mg	Nov 24, 2017	Nov 21, 2017	Zurich, Switzerland
	Coca Cola	• MDMA	• 223.1 mg	Jun 07, 2017	May 23, 2017	Zurich, Switzerland
	Coca Cola Flasche Bottle	• MDMA	• 224 mg	Apr 14, 2017	Mar 17, 2017	Vienna, Austria

Miksi ratkaisuja ei pidä jäädä odottamaan

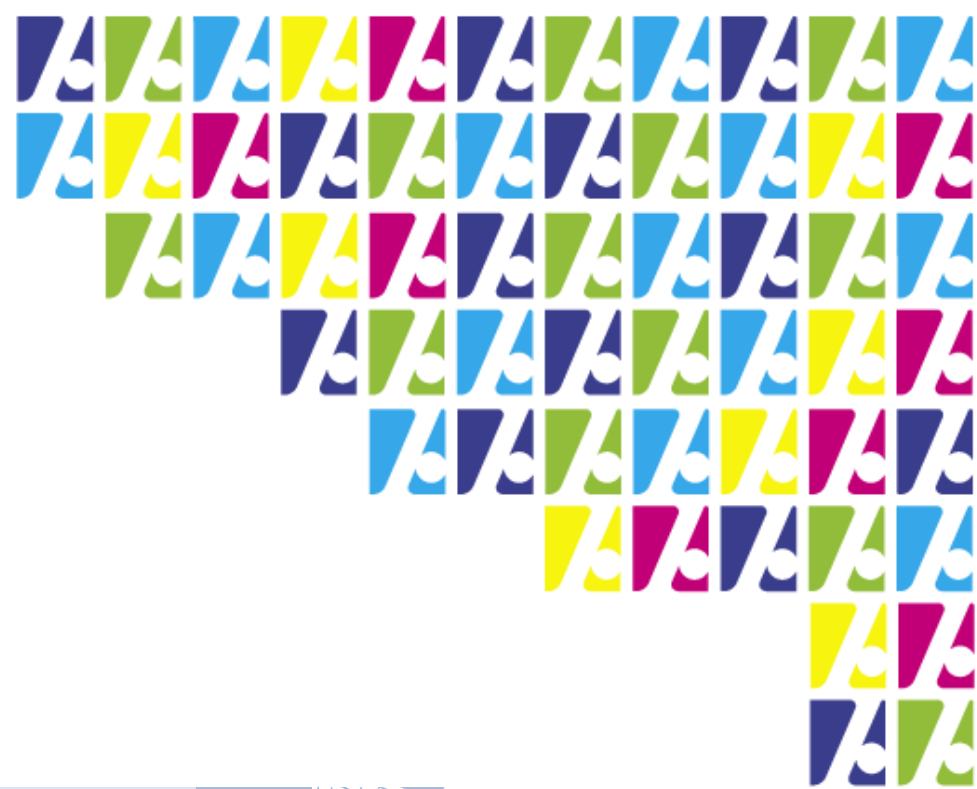


Positive for fentanyl 



Use caution 

- fentanyyli
- buturfentanyyli
- fluoroisobuturfentanyyli
- para-fluorofentanyyli
- furanyylifentanyyli
- tetrahydrofuranyylifentanyyli
- akryloyylifentanyyli
- syklopropyylifentanyyli
- asetyylifentanyyli
- 3-metyylifentanyyli
- beeta-hydroksi-tiofentanyyli
- sufentaniili
- karfentaniili



Kiitos!

janne.nahkuri@a-klinikka.fi

050 5981 241

<https://muuntohanke.fi>

